

УДК 657.62(073)

DOI: 10.31673/2415-8089.2019.022125

Мартиненко М.О., аспірант,
Державний університет
телекомунікацій

СУТНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Важливе місце в сучасних ринкових умовах для кожного підприємства займає не лише забезпечення ресурсами, які необхідні для досягнення поставлених цілей та ефективність діяльності підприємства в цей період, але й стратегічний розвиток на перспективу. Стратегічний розвиток будь-якого підприємства є невід'ємною умовою його успішного функціонування. Розглянуто сутність поняття стратегії підприємства, виділено її основні складові, проведено поглиблений аналіз наявних концептуальних підходів до визначення стратегії підприємства, запропоновано трактування дефініції «стратегічний розвиток підприємства».

Ключові слова: стратегія, стратегія підприємства, стратегічний підхід, довгострокова перспектива, стратегічний розвиток підприємства.

Постановка проблеми. Проблему забезпечення оптимального рівня ефективності функціонування в довгостроковій перспективі можливо вирішити шляхом удосконалення існуючих та створення нових підходів до стратегічного розвитку підприємств.

Стратегічний розвиток підприємства передбачає проведення різного роду змін всередині підприємства та за його межами, в рамках реалізації бачення, місії та цілей з тим, щоб забезпечити успіх організації на всіх етапах її життєвого циклу.

Сутність стратегічного розвитку підприємства досліджувалась великою кількістю науковців, незважаючи на значну кількість наукових праць на цю тему, єдиного визначення не існує.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти поняття стратегії та стратегічного розвитку підприємств знайшли відображення в наукових працях вчених: Р. Акоффа, І. Ансоффа, О.С. Віханського, Ф. Котлера, М. Портера, Г.В.Строкович, А.І. Буравлева, Г.І. Гірчиці, В.Ю. Саламатова, І.А. Степанівської, А.В. Люльова та інших.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проаналізуємо найчастіше вживані поняття «стратегія», «стратегія підприємства» та «стратегічний розвиток» запропоновані вітчизняними і зарубіжними науковцями.

Ще за 500 р. до н.е. слово "стратегія" зустрічається в праці китайського філософа Сун-Цу і трактується як «Мистецтво ведення війни». Сучасне поняття стратегії стосовно бізнесу з'явилося у 50-х рр. ХХ ст., коли проблема своєчасної реакції на раптові зміни у зовнішньому середовищі набули важливого значення.

Ряд вчених застосували дане визначення для підприємницької діяльності і запропонували різні інтерпретації поняття «стратегія підприємства».

Відомий фахівець в галузі стратегічного планування І. Ансофф визначає стратегію підприємства як «набір правил для прийняття рішень, якими організація керується у своїй діяльності».[1, с.27]

А. Чандлер, наголошує, що «стратегія підприємства - це визначення основних довгострокових цілей і завдань підприємства та затвердження курсу дій, розподіл ресурсів, необхідних для досягнення цих цілей».[2, с.109]

М. Портер зазначив, що стратегія являє собою створення - за допомогою різноманітних дій унікальної і цінної позиції. [3, с.11].

На думку А.А. Томпсона, А.Дж.Стрікланда стратегія - це план управління підприємством, спрямований на зміцнення його позицій, задоволення потреб і досягнення

поставлених цілей. [4, с.42].

Ф. Котлер, Г. Армстронг, Дж. Сондерс, В. Вонг вважають, що стратегія компанії це системний підхід до вирішення проблем її розвитку та функціонування, що забезпечує збалансованість діяльності компанії. [5, с.317]

О.С. Віханський дав визначення: стратегія - це довгостроковий якісно визначений напрямок розвитку організації.[6, с.44]

А.Т. Зуб вивів наступне визначення: стратегія – це узагальнююча модель дій, необхідних для досягнення поставлених довгострокових цілей шляхом координації та розподілу ресурсів компанії. [7, с.12]

Л.Г. Зайцев, М. І. Соколова трактують стратегію як комбінацію із запланованих дій і швидких рішень щодо адаптації фірми до нової ситуації, до нових можливостей отримання конкурентних переваг і нових загроз ослаблення її конкурентних позицій. [8, с.26]

В.А. Василенко, Т.І. Ткаченко розкрили сутність стратегії як концепції інтегрального підходу до діяльності підприємства, що являє собою поєднання ресурсів і навичок організації, з одного боку, і можливостей і ризику, що виходять з навколишнього середовища, з іншого, і діють в сьогоденні і майбутньому, при яких організація сподівається досягти своєї основної мети. [9, с.6]

А.І. Буравлев, Г.І. Гірчиця, В.Ю. Саламатов, І.А. Степанівська розуміють термін «стратегія» – як напрям і спосіб дії керівництва компанії щодо досягнення поставлених цілей. [10, с.52]

Б.М. Мізюк розкриває суть поняття «стратегія» як генеральний напрямок діяльності підприємства, який повинен привести до поставленої мети. [11, с.10]

Н.К. Смирнова, А.В. Фоміна стратегію визначають як модель взаємодії всіх ресурсів, що дозволяє організації найкращим способом виконати її місію і досягти стійких конкурентних переваг. [12]

А.В. Люльов. розуміє стратегією як набір правил, способів, механізмів розвитку, необхідних для ефективної діяльності підприємства, в умовах обмеженості ресурсів і динамічно мінливого зовнішнього і внутрішнього середовища . [13 с.90]

За теорією Л.Г. Мельник стратегія підприємства – це довгострокові, найбільш принципові, важливі установки, плани, наміри керівництва підприємств щодо виробництва, доходів і витрат, капіталовкладень, цін та соціального захисту. [14, с.670]

В свою чергу Г.В.Строкович визначає : стратегія підприємства – це ідеологія розвитку, якісної конкретизації у вигляді орієнтирів і станів підприємства, послідовності дій з їх досягнення в рамках сформованих цілей . [15 с.8]

М. Г. Саєнко зробив висновок, що стратегія підприємства – це систематичний план його потенційної поведінки в умовах неповноти інформації про майбутній розвиток середовища та підприємництва, що включає формування місії, довгострокових цілей, а також шляхів і правил прийняття рішень для найбільш ефективного використання стратегічних ресурсів, сильних сторін і можливостей, усунення слабких сторін та захист від загроз зовнішнього середовища задля майбутньої прибутковості. [16 с.9]

В сучасній економічній літературі існує ще значна кількість формулювань «стратегії підприємства», проте майже в усіх визначеннях стратегія підприємства визначає реальний напрямок розвитку підприємства, який забезпечує йому досягнення стратегічних цілей та конкурентні переваги на ринку.

Проте для всіх підприємств не існує єдиної за змістом стратегії, кожна організація виступає унікальною відкритою системою зі своїми індивідуальними характеристиками.

Тому і виділяють індивідуальні стратегії розвитку окремого підприємства застосовуючи послідовні етапи і кроки формування та реалізації проведення внутрішньої оцінки фірми, проведення оцінки зовнішніх можливостей, формулювання цілей розвитку і вибір завдань, прийняття рішення про портфельну стратегію, вибір конкурентної стратегії розвитку фірми, розробка альтернативних проектів, їх відбір, реалізація стратегії.

В науковій літературі стратегічний розвиток підприємства ототожнюється і з еволюцією,

і з економічним зростанням, і з процесом досягнення основної цілі організації.

Ф. Котлер виділив наступні стратегії розвитку організації, що передбачають її зростання:

інтенсивне зростання,

інтегративне зростання,

диверсифікаційне зростання. [5, с.246]

К. Мельнікова, Ю. Лідовський, В. Носков запропонували свою групу стратегій зростання:

стратегія інтенсивного зростання,

стратегія проникнення,

стратегія розвитку ринків [17 с. 109]

Стратегія розвитку, на думку М. Крук заснована на активній кооперації, стратегічному маркетингу, інжинірингу продукції, нових видів ресурсів в рамках окремих бізнес-процесів. [18 с.112]

Інтеграційна стратегія В.С. Соловйова визначається як стратегія розвитку, що орієнтована на крупні інвестиції, організаційно-технологічну та внутрішньо- системну інтеграцію ресурсів, а також на концентрацію зусиль по рішенню окремих задач. [19 с.182]

Досить точно в своїх наукових працях визначив О.С.Виханський. Стратегія розвитку підприємства – це довгостроковий якісно визначений напрям розвитку підприємства, що стосується сфери, засобів і форми його діяльності, системи взаємостосунків усередині підприємства, а також його позиції в навколишньому середовищі, що приводить підприємство до визначених цілей, де стратегія виступає в ролі конкретного довгострокового плану, а її розробка - це знаходження цілі і складання плану [20 с.44].

Отже в умовах неможливості досягнення поставлених цілей з використанням попередньої стратегії або коли підприємство ставить перед собою нові цілі з'являється необхідність в розробці нової стратегії розвитку підприємства.

Висновки. Отже проаналізувавши данні визначення можемо прийти до висновку, що «стратегічний розвиток підприємства» - це процес реалізації розроблених стратегій, з врахуванням необхідних змін моделювання ситуацій.

Прийшли до висновку, що мета стратегічного розвитку полягає в тому, аби організація визначила свої довгострокові, середньострокові і короткострокові цілі та розробила відповідні заходи для їх досягнення, а при розробці довгострокової стратегії дуже важливо виділити інструменти що відповідають конкретним цілям.

Список використаної літератури

1. Ансофф И. Стратегическое управление. Москва: Прогресс, 1989. 519 с.
2. Chandler A. D. Strategy and Structure Cambridge (MASS), 1962. 463 p.
3. Портер М. Стратегія конкуренції Київ: Основи, 1998. 545с.
4. Томпсон А. Стратегический менеджмент. Концепции и ситуации для анализа. Москва: «Вильямс», 2006. 928 с.
5. Котлер Ф., Армстронг Г., Вонг В., Сондерс Дж. Основы маркетинга. Москва: «Вильямс», 2013. 752 с.
6. Виханский О.С. Стратегическое управление: учебник / под ред О.С. Виханский. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Гардарики, 1998. 296 с.
7. Зуб А. Т. Стратегический менеджмент: теория и практика: учеб. пособ. для вузов. Москва: Аспект Пресс, 2002. 415 с.
8. Зайцев Л.Г., Соколова М.И. Стратегический менеджмент: учебник. Москва: Экономист, 2002. 416 с.
9. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2003. 396 с.

10. Буравлев А.И., Горчица Г.И., Саламатов В.Ю., Степановская И.А. Стратегические промышленные предприятия и корпорации: методологические и инструментальные средства. Москва: Физматлит, 2008. 176 с.
11. Мізюк Б.М. Системне управління. Львів: Львівська комерційна академія, 2004. 363 с.
12. Фомина А.В. Реализация стратегий компаний. От простого к сложному 2008. URL: <http://finances-world.ru/load/38-1-0-445>.
13. Люлёв А.В. Научные аспекты понятия «стратегия развития предприятия». *Молодой ученый*. 2010. №10. С. 88-92. URL: <https://moluch.ru/archive/21/2158/>.
14. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: підручник. Суми: Університетська книга, 2012. 846 с.
15. Строкович Г. В. Стратегія підприємства: навч. посіб. для вищих навч. закладів. Харків: НУА, 2011. 180 с.
16. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства: підручник. Тернопіль: «Економічна думка», 2006. 390 с.
17. Мельникова К., Лидовский Ю., Носков В. Стратегическое планирование деятельности предприятия. *Бизнес-Информ*. 1998. № 17-18. С. 109-111.
18. Крук М.Д. Разработка корпоративных стратегий компаний. *Эко*. 2001. № 6. С. 112—117.
19. Соловьев В. С. Стратегический менеджмент: учебник. Новосибирск: Сиб. соглашение, 2002. 448 с.

REFERENCES

1. Ansoff I. (1989) *Strategicheskoe upravlenie* [Strategic management]. Moskva: Progress.
2. Chandler A. D. (1962) *Strategy and Structure* Cambridge (MASS).
3. Porter M. (1998) *Strateghiya konkurenciji* [Competition strategy]. Kyiv: Osnovy.
4. Tompson, A.A., Strickland III, A.J. (2006). *Strategicheskij menedzhment. Kontsetsii i situatsii dlya analiza* [Strategic management. Concepts and situation for analysis]. (12nd ed., rev). Moskva: Vilyams.
5. Kotler F., Armstrong G., Vong V., Sonders Dzh. (2013). *Osnovy marketinga* [Marketing fundamentals]. Moskva: Vilyams.
6. Vihanskiy O.S. (1998). *Strategicheskoe upravlenie* [Strategic management]. Moskva: Gardarika.
7. Zub A. T. (2002) *Strategicheskij menedzhment: teoriya i praktika* [Strategic management: theory and practice]. Moskva: Aspekt Press.
8. Zaytsev L.G., Sokolova M.I. (2002). *Strategicheskij menedzhment* [Strategic management]. Moskva: Ekonomist.
9. Vasylenko V.O., Tkachenko T.I. (2003). *Strategichne upravlinnja* [Strategic Management]. Kyiv: CUL.
10. Buravlev A.I., Gorchitsa G.I., Salamatov V.Yu., Stepanovskaya I.A. (2008). *Strategicheskie promyshlennyye predpriyatiya i korporatsii: metodologicheskie i instrumentalnyie sredstva*. [Strategic industrial enterprises and corporations: methodological and instrumental means]. Moskva: Fizmatlit.
11. Mizjuk B. M. (2004). *Systemne upravlinnja* [System management]. Lviv: Ljvivsjka komercijna akademija.
12. Fomina A. V. (2008). *Realizatsiya strategiy kompaniy. Ot prostogo k slozhnomu* [Implementation of company strategies. From simple to complex]. Retrieved from <http://finances-world.ru/load/38-1-0-445>.
13. Lyulov A. V. (2010). *Nauchnyie aspekty ponyatiya «strategiya razvitiya predpriyatiya»*. [Scientific aspects of the concept of "enterprise development strategy."]. *Molodoy ucheniy*, (10), 88-92. Retrieved from <https://moluch.ru/archive/21/2158/>.
14. Melnik, L. G. (Eds.), Karintseva, A. I., Ilyashenko, S. N, et al. (2002). *Ekonomika predpriyatiya* [Business Economics]. Sumy: Universitetskaja kniga

15. Strokovych Gh. V. (2011). Strateghija pidpryjemstva [Strategy of the enterprise]. Kharkiv: NUA.
16. Sajenko M. Gh. (2006). Strateghija pidpryjemstva [The strategy of the enterprise]. Ternopil: «Ekonomichna dumka».
17. Meljnykova K., Lydovskyj Ju., Noskov V. (1998). Strateghycheskoe planirovanye dejatel'nosti predpryjatyja [Strategic planning of enterprise activity]. *Byznes- Ynform*, (17-18), 109-111.
18. Kruk, M. (2001). Razrabotka korporativnykh strategiy kompanii [The development of corporate strategy]. *Eko*, (6), 112-117.
19. Solovev, V. S. (2002). Strategicheskij menedzhment [Strategic Management]. Rostov-na-Donu: Feniks.

МАРТЫНЕНКО МАРИНА АЛЕКСАНДРОВНА. СУЩНОСТЬ СТРАТЕГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ. *Важное место в современных рыночных условиях для каждого предприятия занимает не только обеспечение ресурсами, которые необходимы для достижения поставленных целей и эффективность деятельности предприятия в этот период, но и стратегическое развитие на перспективу. Стратегическое развитие любого предприятия является неотъемлемым условием его успешного функционирования. Рассмотрены сущность понятия стратегии предприятия, выделены ее основные составляющие, проведен углубленный анализ имеющихся концептуальных подходов к определению стратегии предприятия, предложено трактовки дефиниции «стратегическое развитие предприятия».*

Ключевые слова: стратегия, стратегия предприятия, стратегический подход, долгосрочная перспектива, стратегическое развитие предприятия.

MARTYNENKO MARINA. ESSENCE OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE. *An important place in modern market conditions for each enterprise is not only the provision of resources that are necessary to achieve the goals and the effectiveness of the company's activities during this period, but also the strategic development for the future. The strategic development of any enterprise is an essential condition for its successful operation. The essence of the concept of an enterprise strategy is considered, its main components are highlighted, an in-depth analysis of the existing conceptual approaches to the definition of an enterprise strategy is carried out, the interpretation of the definition of "strategic enterprise development" is proposed.*

Key words: strategy, enterprise strategy, strategic approach, long-term perspective, strategic development of an enterprise.